

हकीम समिती अहवाल २०१२
ऑटोरिक्षा/टॅक्सी भाडेदर सूत्र विहित करण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन
गृह (परिवहन) विभाग

शासन निर्णय क्रमांक एमव्हीआर-०७१२/प्र.क्र.४०(१)परि-२
जागतीक व्यापार केंद्र, ३० वा मजला, कफ परेड, मुंबई ४०० ००५
दिनांक २८ सप्टेंबर, २०१२

वाचा : शासन निर्णय, गृह विभाग, क्रमांक :- एमव्हीआर-११११/प्र.क्र.९६६/परि-२, दि.१३.४.२०१२

शासन निर्णय :-राज्यातील ऑटोरिक्षांचे/टॅक्सींचे भाडेदर सूत्र विहित करण्याकरीता केंद्र शासनाचे सेवानिवृत्त सचिव श्री.पी.एम.ए. हकीम यांचे अध्यक्षतेखाली उपरोक्त शासन निर्णय, गृह विभाग, दिनांक १३.४.२०१२ अन्वये एक सदस्यीय समितीचे गठन करण्यात आले.

२. समितीने सर्व संबंधित घटकांशी (Stake Holder) चर्चा करून अहवाल शासनास सादर केला. सदर अहवाल मोटार वाहन विभागाच्या www.mahatranscom.in या संकेत स्थळावर जनतेच्या माहितीसाठी देखिल प्रसिध्द करण्यात आला.

३. विविध ऑटोरिक्षा/टॅक्सी संघटनांचे पदाधिकारी आणि ग्राहक पंचायतीचे पदाधिकारी यांच्याशी चर्चा करून सदर अहवालातील शिफारशीबाबत त्यांचे मते जाणून घेण्यांत आली. तसेच अहवालातील शिफारशीबाबत परिवहन आयुक्त यांचे अभिप्रायही घेण्यात आले.

४. समितीने केलेल्या शिफारशी, संबंधितांनी उपस्थित केलेले मुद्दे व परिवहन आयुक्तांचे अभिप्राय विचारात घेऊन शासन याद्वारे राज्यातील ऑटोरिक्षांचे/टॅक्सींचे भाडेदर सूत्र विहित करण्याकरीता हकीम समितीने सादर केलेल्या अहवालास ऑटोरिक्षाबाबत सोबतच्या विवरण पत्र-१ मध्ये आणि टॅक्सीबाबत सोबतच्या विवरणपत्र-२ मध्ये दर्शविल्यानुसार स्विकृती देत आहे.

५. राज्यातील सर्व प्रादेशिक परिवहन प्राधिकरणांनी सोबतच्या विवरणपत्रातील निर्णयानुसार पुढील कार्यवाही करावी.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यांत आला असून सांकेतांक २०१२०९२८१०५२२८०२०० असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(भि. रा. वाढवे)
शासनाचे सह सचिव

प्रत :-

मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव

मा.उप मुख्यमंत्री यांचे सचिव

मा.राज्यमंत्री (परिवहन) यांचे खाजगी सचिव

मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक

अपर मुख्य सचिव (गृह) यांचे स्वीय सहायक

प्रधान सचिव (परिवहन) यांचे स्वीय सहायक

प्रधान सचिव (विशेष) गृह विभाग यांचे स्वीय सहायक

परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

सर्व जिल्हाधिकारी तथा अध्यक्ष संबंधित प्रादेशिक परिवहन प्राधिकरण

सर्व प्रादेशिक परिवहन अधिकारी/सर्व उप प्रादेशिक परिवहन अधिकारी

निवडनस्ती / परि-२

विवरणपत्र-१

शासन निर्णय क्रमांक : एमव्हीआर-०७१२/प्र.क्र.४०/परि-२, दिनांक २८ सप्टेंबर, २०१२ चे विवरणपत्र

ऑटोरिक्षांचे भाडे दर सूत्र विहित करण्याबाबत हकीम समितीने सादर केलेल्या अहवालातील शिफारशीबाबत शासनाने घेतलेले निर्णय.

क्र.	मुद्दा	शिफारस	परिच्छेद क्र.	शासन निर्णय
१	प्रत्येक महिन्याचा राहणीमानाचा खर्च	रु. १२,०००/- एका चालकासाठी एका महिन्यासाठी. याठिकाणी ७० टक्के ऑटोरिक्षा दोन पाळ्यात चालत असल्याने प्रति १.७ चालकांच्या कुटुंबांसाठी राहणीमानाचा खर्च गृहित धरण्यात आला आहे.	(२.३.२.४)	राहणीमानाचा मासिक खर्च रु.११०००/- एवढा एका चालकासाठी एका महिन्यासाठी. याठिकाणी ७० टक्के ऑटोरिक्षा दोन पाळ्यात चालत असल्याने प्रति रिक्षा १.७ चालकांच्या कुटुंबांसाठी राहणीमानाचा खर्च स्विकारण्यात येत आहे.
२	पेंशन/निवृत्ती लाभ	असंघटित कामगार सामाजिक सुरक्षा कायदा २००८ च्या तरतुदीप्रमाणे असावे. चालकांनी वर्गणी स्वतःच्या उत्पन्नातून द्यावी.	(२.३.२.६)	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
३	किमान भाडे देय अंतर (पहिला टप्पा)	रिक्षांसाठी एमएमआरटीए क्षेत्रात पहिला टप्पा १.६ कि.मी. च्या ऐवजी १.५ कि.मी. करावा. व किमान भाडे मूळ भाड्याच्या दीड पट असावे. ज्या ठिकाणी पहिला टप्पा १ किलोमीटरचा आहे. त्याठिकाणी किमान भाडे मूळ भाड्याच्या १.२ ते १.४ पट असावे.	(२.३.३.२)	“पहिला टप्पा” ही संकल्पना वगळावी. याबाबत स्थानिक परिस्थिती विचारात घेऊन प्रादेशिक परिवहन प्राधिकरणांनी किमान भाडे ठरवावे. मात्र किमान देय भाडे मूळ भाड्याच्या दिडपटीहून अधिक असणार नाही.
४	इलेक्ट्रॉनिक मीटरची अंमलबजावणी	मुंबई, ठाणे आणि नवी मुंबई क्षेत्रातील सर्व रिक्षांना ३० एप्रिल २०१३ पर्यंत इलेक्ट्रॉनिक मीटर बसविलेले नसल्यास चालण्यास परवानगी देऊ नये. उर्वरित महाराष्ट्रासाठी अंतिम तारीख ३१.१२.२०१३ असावी	(२.३.४.२)	शासन अधिसूचना दि.१३/३/२०१२ अन्वये ऑटोरिक्षांना इलेक्ट्रॉनिक मीटर बसविण्याबाबतचे वेळापत्रक विहित करण्यात आले आहे. त्यानुसार आवश्यक ती अंमलबजावणी करण्यात येत आहे.

क्र.	मुद्दा	शिफारस	परिच्छेद क्र.	शासन निर्णय
५	प्रवास केलेले अंतर हे १०० मीटरच्या टप्प्यात दर्शवावे.	सध्या रिक्षांसाठी २०० मी. (१ कि.मी./५) असा आहे. त्याऐवजी प्रत्येक टप्पा रिक्षांसाठी १०० मीटरचा करण्याची शिफारस आहे.	(२.३.४.३)	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
६	पुनर्प्रमाणिकरणचा कालावधी (केलिब्रेशन)	भाडेरचना सुधारणा करताना मीटरच्या पुनर्प्रमाणिकरणास ४५ दिवसांपेक्षा जास्त कालावधी लागू नये.	(२.३.४.४)	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
७	बोगस टेरिफ कार्ड व मीटरमध्ये फेरफार	असे गुन्हे अतिशय कडकपणे हाताळावेत, केलेल्या कारवाईला प्रसिध्दी द्यावी, परवाना क्रमांक व वाहन क्रमांक संकेतस्थळावर टाकावेत. पहिल्या गुन्ह्यांसाठी परवाना निर्लंबित करावा तर दुसऱ्या गुन्ह्यासाठी तो रद्द करावा.	(२.३.५.१)	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
८	रिक्षा चालकाचे ओळखपत्र, वाहन क्रमांक, परवाना क्रमांक इत्यादी माहिती प्रदर्शित करणे.	रिक्षा चालकाचे ओळखपत्र, वाहन क्रमांक, परवाना क्रमांक इत्यादी माहिती वाहनात प्रदर्शित करणे आवश्यक आहे.	(२.३.५.२)	पुरेशा मोठ्या आकाराचे नवीन प्रकारचे लेमिनेटेड टाईप माहितीपत्रक/ ओळखपत्र आवश्यक करण्यात येईल. याची अंमलबजावणी बाह्य यंत्रणेमार्फत स्वतंत्रपणे करावी. याबाबत परिवहन आयुक्त कार्यालय स्वतंत्र प्रस्ताव सादर करेल.
९	प्रत्येक पाळीसाठी उत्पन्न देय कि.मी. व वर्षाचे कामाचे दिवस	रिक्षासाठी प्रत्येक पाळीसाठी उत्पन्न देय कि.मी. ६७ कि.मी. ७० टक्के रिक्षा २ पाळ्यात चालत असल्याने वार्षिक उत्पन्न देय कि.मी. ३४,१७०	(२.३.६.२)	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
१०	रिकाम्या धावेची टक्केवारी	१८ टक्के	(२.३.६.४)	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
११	एक किलो इंधनात कापलेले अंतर	सी.एन.जी.रिक्षा - २८.५ कि. मी. पेट्रोल रिक्षा - २४ कि.मी. एल.पी.जी रिक्षा - २२.५ कि.मी	(२.३.६.५) (२.३.६.६ व २.३.६.७)	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.

क्र.	मुद्दा	शिफारस	परिच्छेद क्र.	शासन निर्णय
१२	दुरुस्ती व देखभाल खर्च	रु. २१,००० एका पाळीत चालणाऱ्या रिक्शासाठी. रु २५,००० दोन पाळ्यात चालणाऱ्या रिक्शांसाठी	(२.३.७.५)	दुरुस्ती व देखभाल खर्च खालीलप्रमाणे स्विकारण्यात येत आहे. रु. १९,००० एका पाळीत चालणाऱ्या रिक्शासाठी. रु २२,००० दोन पाळ्यात चालणाऱ्या रिक्शांसाठी
१३	भाड्याचे पूर्णांकांत रुपांतरण	फक्त अंतिम भाडे देताना एकदाच भाड्याचे पूर्णांकांत रुपांतरण करावे. प्रति कि.मी. मूळ भाडे पूर्णांकित करू नये. पूर्णांकांत रुपांतरण करताना ४९ पैशांपर्यंतची रक्कम दुर्लक्षित करावी व ५० ते ९९ पैशांचे रुपांतरण नजीकच्या रुपयात करावे.	[२.३.११.१(१)]	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
१४	शेअर-ए-ऑटोरिक्षा	चालकाच्या व प्रवाशांच्या दोघांच्या दृष्टीने फायदेशीर योजना असल्याने तिचे संवर्धन करावे व जास्तीत जास्त मार्गाना मान्यता द्यावी. सध्याच्या ३३ टक्के अतिरिक्त भाड्यात बदल करण्याची गरज नाही.	[२.३.११.१(२)]	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
१५	प्रतिक्षा कालावधी	सध्या दोन मिनिटांच्या प्रतिक्षा कालावधीसाठी २०० मीटरचा एक टप्पासाठी देय असणारे भाडे देण्यात येते. त्या दरात बदल करण्याची आवश्यकता नाही.	[२.३.११.१(३)]	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
१६	रात्रीच्या भाड्यासाठी अतिरिक्त आकार.	सध्या रात्री १२ ते ५ या प्रवासाच्या कालावधीसाठी भाड्याच्या २५ टक्के एवढे अतिरिक्त भाडे देय आहे. ते ३० टक्के एवढे करण्यात यावे. मात्र कालावधीमध्ये बदल करण्याची आवश्यकता नाही.	[२.३.११.१(७)]	रात्रीच्या सध्याच्या अतिरिक्त भाडेदरामध्ये (मूळ भाड्याच्या २५ टक्के) कोणताही बदल आवश्यक नाही.

(Signature)

क्र.	मुद्दा	शिफारस	परिच्छेद क्र.	शासन निर्णय
१७	भाडे सुधारणा केव्हा करावी	१) वर्षातून एकदा शक्यतो मे महिन्याच्या पहिल्या तारखेस करावी. २) मूळ भाड्यात ५० पैशापेक्षा कमी वाढ देय असली तरी भाडे वाढ देता येईल.. ३) असाधारण परिस्थितीमुळे २० टक्क्यापेक्षा जास्त भाडे वाढ देय झाल्यास व भाडे सुधारणा करण्यास दोन महिन्यांपेक्षा जास्त कालावधी असल्यास भाडे सुधारणा मध्येच लागू करावी.	(२.३.१२.१)	वर्षातून एकदा मे महिन्याच्या पहिल्या तारखेस भाडे सुधारणा करावी. तथापि, प्रति कि.मी. मूळ भाड्यात ५० पैश्यांपेक्षा जास्त वाढ देय असल्यासच भाडे सुधारणा लागू करावी.
१८	१) नवीन वाहनाची भारीत सरासरी किंमत २) भांडवली खर्चासाठी वाहनाची भारीत सरासरी किंमत (विभिन्न वयांच्या वाहनांचा विचार करून) ३) भांडवलापोटी सूत्रांत धरावयाचे व्याज ४) घसारा (व्याज १४ टक्के गृहीत धरून)	रु. १,४०,००० रु. ५६,५८० रु. ७,९२१ रु. ९,७७१ वाहनाचे आयुष्य ७ वर्षे तसेच साल्व्हेज मूल्य १० टक्के गृहीत धरून	(२.४.२.१) (२.४.२.२) (२.४.२.१) (२.४.२.२)	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
१९	कर आणि सर्व समावेशक विमा	रु. ४,५४६	(२.४.३)	समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे. भविष्यात भाडे सुधारणा करताना त्यावेळी अस्तित्वात असणाऱ्या कर आणि विमा या घटकांची मुल्ये गृहीत धरण्यात यावीत.

क्र.	मुद्दा	शिफारस	परिच्छेद क्र.	शासन निर्णय
२०	दोन पाळ्यात चालणाऱ्या वाहनांची टक्केवारी	७० टक्के	(२.४.५.२)	समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे.
२१	सी.एन.जी.वाहन सुरु करण्यासाठी लागणारे पेट्रोल/वंगण मूल्य	सी.एन.जी.रिक्शासाठी सी.एन.जी.च्या किंमतीच्या १६ टक्के इतक्या किमतीचे ऑईल (वंगण) लागते.	(२.४.५.४)	समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे.
२२	व्याज आणि घसारा कर व विमा इंधन खर्च दुरुस्ती व देखभाल खर्च राहणीमानाचा खर्च प्रति कि.मी. देय भाडे किमान भाडे -----	५१.८ पैसे १३.३ पैसे १६४.३ पैसे ६९.७ पैसे ७१६.४ पैसे १०१५.५ पैसे (रु.१०.१५) रु.१५.२२ (पुर्णाकात रु.१५)	(२.४.५.३) (२.४.५.४) (२.४.५.५)	मुद्दा क्र.१ व १२ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे राहणीमानाचा खर्च व दुरुस्ती आणि देखभाल खर्च यामध्ये करण्यात आलेला बदल विचारात घेता, एमएमआरटीए क्षेत्रातील रिक्शांसाठी प्रति कि.मी. देय भाडे (पैश्यात) उदाहरणादाखल खालीलप्रमाणे राहिल. व्याज आणि घसारा --- ५१.८ कर व विमा----- १३.३ इंधन खर्च----- १६४.३ दुरुस्ती व देखभाल खर्च -- ६९.७ राहणीमानाचा खर्च -- ६५६.७ प्रति कि.मी. देय भाडे -- ९४७.८ (रु.९.४८) किमान भाडे :- (मूळ भाड्याच्या दिडपट घेतल्यास)-----रु.१४.२२ (पुर्णाकात रु.१४/-) राज्यातील इतर प्रादेशिक परिवहन प्राधिकरणांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील रिक्षामध्ये

क्र.	मुद्दा	शिफारस	परिच्छेद क्र.	शासन निर्णय									
				होणारा इंधनाचा वापर, मिळकतदायी कि.मी. व रिकाम्या धावेची टक्केवारी (मुद्दा क्र.२३ मध्ये दर्शविलेल्या पातळीत) विचारात घेऊन प्रति कि.मी. देय भाडे ठरवावे.									
२३	मुंबई वगळता राज्यात अन्यत्र चालणाऱ्या रिक्षांची भाडे निश्चिती	आरटीएने स्थानिक घटकांचा विचार करून खालील बाबी निश्चित कराव्यात. <table><tr><td></td><td>महापालिका क्षेत्र</td><td>अन्य क्षेत्र</td></tr><tr><td>मिळकत दायी कि.मी.</td><td>६४ ते ६९</td><td>६२ ते ६७</td></tr><tr><td>रिकामी धावेची सरासरी</td><td>१६ ते १९ टक्के</td><td>१८ ते २१ टक्के</td></tr></table>		महापालिका क्षेत्र	अन्य क्षेत्र	मिळकत दायी कि.मी.	६४ ते ६९	६२ ते ६७	रिकामी धावेची सरासरी	१६ ते १९ टक्के	१८ ते २१ टक्के	(२.४.६.२)	समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे.
	महापालिका क्षेत्र	अन्य क्षेत्र											
मिळकत दायी कि.मी.	६४ ते ६९	६२ ते ६७											
रिकामी धावेची सरासरी	१६ ते १९ टक्के	१८ ते २१ टक्के											
२४	भविष्यात भाडे निश्चितीसाठी सूत्र	अहवालाच्या परिच्छेद २.४.५.७ मध्ये एमएमआरटीए क्षेत्रातील रिक्षांसाठी व परिच्छेद २.४.६.४ मध्ये राज्यातील इतर क्षेत्रातील रिक्षांसाठी सूत्र विहित केले आहे.	(२.४.५.७)	मुद्दा क्र. १ व १२ मध्ये राहणीमानाचा खर्च आणि दुरुस्ती देखभाल खर्च यामध्ये केलेला बदल लक्षात घेऊन सदर सुत्रातील संबंधीत गुणांक / भागांक यामध्ये अनुषंगिक बदल करून भविष्यात भाडे निश्चितीसाठी समितीने शिफारस केलेले सूत्र स्विकारण्यात येत आहे.									
२५	मालासाठी/सामानासाठी भाडे	६० x ४० सें.मी. आकाराचा नगासाठी ५० पैसे या सध्याच्या भाड्याऐवजी रु. ३ इतके भाडे देण्यात यावे	[२.३.११.१(४)]	समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे.									
२६	प्री-पेड रिक्षासाठी आकारावयाचा सेवा आकार	विमानतळावरून रु.१५. रेल्वे व इतर ठिकाणावरून सेवेसाठी रु.१० इतका दर प्रस्तावित आहे.	(२.४.९.१)	समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे.									

क्र.	मुद्दा	शिफारस	परिच्छेद क्र.	शासन निर्णय														
२७	प्री-पेड रिक्शासाठी आकारावयाचे अतिरिक्त भाडे	<div>१) विमातळापासून</div> <table><tr><td>१२ कि.मी. पर्यंत</td><td>भाड्याच्या ३० टक्के</td></tr><tr><td>२५ कि.मी.पर्यंत</td><td>भाड्याच्या २५ टक्के</td></tr><tr><td>२५ कि.मी.पेक्षा जास्त</td><td>भाड्याच्या २३ टक्के</td></tr></table> <div>२) इतर ठिकाणापासून सेवेसाठी</div> <table><tr><td>४ कि.मी. पर्यंत</td><td>भाड्याच्या ३० टक्के</td></tr><tr><td>१२ कि.मी.पर्यंत</td><td>भाड्याच्या २५ टक्के</td></tr><tr><td>२० कि.मी.पर्यंत</td><td>भाड्याच्या २३ टक्के</td></tr><tr><td>२० कि.मी.पेक्षा जास्त</td><td>भाड्याच्या ३० टक्के</td></tr></table>	१२ कि.मी. पर्यंत	भाड्याच्या ३० टक्के	२५ कि.मी.पर्यंत	भाड्याच्या २५ टक्के	२५ कि.मी.पेक्षा जास्त	भाड्याच्या २३ टक्के	४ कि.मी. पर्यंत	भाड्याच्या ३० टक्के	१२ कि.मी.पर्यंत	भाड्याच्या २५ टक्के	२० कि.मी.पर्यंत	भाड्याच्या २३ टक्के	२० कि.मी.पेक्षा जास्त	भाड्याच्या ३० टक्के	(२.४.९.१)	समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे.
१२ कि.मी. पर्यंत	भाड्याच्या ३० टक्के																	
२५ कि.मी.पर्यंत	भाड्याच्या २५ टक्के																	
२५ कि.मी.पेक्षा जास्त	भाड्याच्या २३ टक्के																	
४ कि.मी. पर्यंत	भाड्याच्या ३० टक्के																	
१२ कि.मी.पर्यंत	भाड्याच्या २५ टक्के																	
२० कि.मी.पर्यंत	भाड्याच्या २३ टक्के																	
२० कि.मी.पेक्षा जास्त	भाड्याच्या ३० टक्के																	
२८	ऑटोरिक्षांसाठी परवाने	ऑटोरिक्षेसाठी मागणी सतत वाढत असून ऑटोरिक्षांची संख्या मात्र सातत्याने खाली येत आहे. वाहतूकीची परिस्थिती आणखी वाईट न करता, नवीन ऑटोरिक्षांची संख्या काळजीपूर्वक ठरवावी लागेल. शासनाने याबाबत प्राथम्याने विचार करून पुरेशा रिक्शांची वाढ करण्याबाबत लवकर निर्णय घ्यावा.	(२.५.२.१)	रद्द झालेल्या रिक्शा परवान्यांचे फेरवाटप करण्याच्या प्रस्तावाबाबत स्वतंत्रपणे निर्णय घेण्यात येईल.														
२९	रिक्शा स्टँडची संख्या वाढविणे	रिक्शा स्टँडची संख्या वाढविण्याबाबत मोटार वाहन विभाग, वाहतूक पोलीस व नगरपालिका यांनी सक्रीय सहभाग घेऊन एकमताने कार्यवाही करणे अपेक्षित आहे.	(२.५.३.१)	समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे. सर्व प्रादेशिक परिवहन प्राधिकरणांनी याबाबत त्वरीत उचित कार्यवाही करावी.														

क्र.	मुद्दा	शिफारस	परिच्छेद क्र.	शासन निर्णय
३०	रिक्षांवर जाहीरातीची परवानगी	रिक्षांवर जाहीरातीची परवानगी देण्याची संघटनांची मागणी विचारात घेण्याच्या लायकीची असून आवश्यक ती बंधने घालण्याच्या अधीन राहून ती स्विकारण्यात यावी.	(२.५.४.१)	याबाबत राज्य परिवहन प्राधिकरण स्वतंत्रपणे निर्णय घेईल.
३१	एकाच क्षेत्रामध्ये निरनिराळ्या इंधनावरील ऑटोरिक्षासाठी भाडेनिश्चिती	समितीच्या अहवालातील परिच्छेद क्र.१.३.९.२ व २.३.९.४ मध्ये ऑटोरिक्षांसाठी याबाबत शिफारस करण्यात आली आहे.	(२.३.९.४)	समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे.
३२	मुंबई, ठाणे शहर व नवी मुंबई वगळता राज्यात इतरत्र चालणाऱ्या सर्व प्रकारच्या ऑटोरिक्षांसाठी भाडेदर ठरविण्यास समर्पक मूल्ये	समितीच्या अहवालातील २.४.६.२ मध्ये ऑटोरिक्षांसाठी याबाबत शिफारस करण्यात आली आहे.	(२.४.६.२)	मुद्दा क्र.१ व मुद्दा क्र.१२ मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे राहणीमानाचा खर्च व दुरुस्ती देखभालीच्या खर्चातील बदलासह समितीची शिफारस तत्त्वतः स्विकारण्यात येत आहे.

*****

विवरणपत्र-२

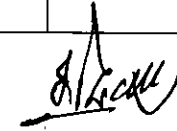
शासन निर्णय क्रमांक : एमव्हीआर-०७१२/प्र.क्र.४०/परि-२, दिनांक २८ सप्टेंबर, २०१२ चे विवरणपत्र

टॅक्सींचे भाडे दर सूत्र विहित करण्याबाबत हकीम समितीने सादर केलेल्या अहवालातील शिफारशीबाबत शासनाने घेतलेले निर्णय.

क्र.	मुद्दा	शिफारस	परिच्छेद क्र.	शासन निर्णय
१	प्रत्येक महिन्याचा राहणीमानाचा खर्च	रु. १२,०००/- एका चालकासाठी एका महिन्यासाठी. याठिकाणी ७० टक्के टॅक्सी दोन पाळ्यात चालत असल्याने प्रति टॅक्सी १.७ चालकांच्या कुटुंबांसाठी राहणीमानाचा खर्च गृहित धरण्यात आला आहे.	(१.३.२.४)	राहणीमानाचा मासिक खर्च रु.११०००/- एवढा एका चालकासाठी एका महिन्यासाठी. याठिकाणी ७० टक्के टॅक्सी दोन पाळ्यात चालत असल्याने प्रति टॅक्सी १.७ चालकांच्या कुटुंबांसाठी राहणीमानाचा खर्च स्विकारण्यात येत आहे.
२	पेंशन/निवृत्ती लाभ	असंघटित कामगार सामाजिक सुरक्षा कायदा २००८ च्या तरतुदीप्रमाणे असावे. चालकांना वर्गणी स्वतःच्या उत्पन्नातून द्यावी.	(१.३.२.५)	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
३	किमान भाडे देय अंतर (पहिला टप्पा)	एमएमआरटीए क्षेत्रात पहिला टप्पा १.६.कि.मी. च्या ऐवजी १.५ कि.मी.करावा. व किमान भाडे मूळ भाड्याच्या दीड पट असावे. ज्या ठिकाणी पहिला टप्पा १ किलोमीटरचा आहे. त्याठिकाणी किमान भाडे मूळ भाड्याच्या १.२ ते १.४ पट असावे.	(१.३.३.२)	पहिला टप्पा ही संकल्पना वगळण्यात येत आहे. याबाबत स्थानिक परिस्थिती विचारात घेऊन प्रादेशिक परिवहन प्राधिकरणांनी किमान भाडे ठरवावे. मात्र किमान देय भाडे मूळ भाड्याच्या दिडपटीहून अधिक असणार नाही.
४	इलेक्ट्रॉनिक मीटरची अंमलबजावणी	ऑगस्ट २०१३ पूर्वी सर्व टॅक्सींना इलेक्ट्रॉनिक मीटर बसवावेत.	(१.३.४.१)	जुन्या टॅक्सींना प्रिंटरसह इलेक्ट्रॉनिक मीटर बंधनकारक करण्याबाबत आवश्यक अधिसूचना निर्गमित करण्यात येईल.

क्र.	मुद्दा	शिफारस	परिच्छेद क्र.	शासन निर्णय
५	प्रवास केलेले अंतर हे १०० मीटरच्या टप्प्यात दर्शवावे.	सध्या टॅक्सीसाठी प्रत्येक टप्पा १६६.६७ मी. (१ कि.मी./६) त्याऐवजी प्रत्येक टप्पा १०० मीटरचा करण्याची शिफारस आहे.	(१.३.४.३)	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
६	पुनर्प्रमाणिकरणचा कालावधी (केलिब्रेशन)	भाडेरचना सुधारणा करताना मीटरच्या पुनर्प्रमाणिकरणास ४५ दिवसांपेक्षा जास्त कालावधी लागू नये.	(१.३.४.४)	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
७	बोगस टेरिफ कार्ड व मीटरमध्ये फेरफार	असे गुन्हे अतिशय कडकपणे हाताळावेत, केलेल्या कारवाईला प्रसिध्दी द्यावी, परवाना क्रमांक व वाहन क्रमांक संकेतस्थळावर टाकावेत. पहिल्या गुन्ह्यांसाठी परवाना निलंबित करावा तर दुसऱ्या गुन्ह्यासाठी तो रद्द करावा.	(१.३.५.१)	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
८	टॅक्सी चालकाचे ओळखपत्र, वाहन क्रमांक, परवाना क्रमांक इत्यादी माहिती प्रदर्शित करणे.	टॅक्सी चालकाचे ओळखपत्र, वाहन क्रमांक, परवाना क्रमांक इत्यादी माहिती वाहनात प्रदर्शित करणे आवश्यक आहे.	(१.३.५.२)	पुरेशा मोठ्या आकाराचे नवीन प्रकारचे लेमिनेटेड टाईप माहितीपत्रक/ ओळखपत्र आवश्यक करण्यात येईल. याची अंमलबजावणी बाह्य यंत्रणेमार्फत स्वतंत्रपणे करण्यात येईल. याबाबत परिवहन आयुक्त स्वतंत्र प्रस्ताव सादर करतील.
९	प्रत्येक पाळीसाठी उत्पन्न देय कि.मी. व वर्षाचे कामाचे दिवस	प्रत्येक पाळीसाठी उत्पन्न देय कि.मी. ७५ कि.मी. ७० टक्के टॅक्सी २ पाळ्यात चालत असल्याने वार्षिक उत्पन्न देय कि.मी. ३८,२५०	(१.३.६.२)	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
१०	रिकाम्या धावेची टक्केवारी	२० टक्के	(१.३.६.३)	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
११	एक किलो इंधनात कापलेले अंतर	सी.एन.जी.टॅक्सीसाठी - १७ कि.मी. पेट्रोल टॅक्सीसाठी - १२.५ कि.मी.	(१.३.६.४) (१.४.६.२)	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.

क्र.	मुद्दा	शिफारस	परिच्छेद क्र.	शासन निर्णय
१२	दुरुस्ती व देखभाल खर्च	रु. ९२,००० एका पाळीत चालणाऱ्या टॅक्सीसाठी. रु १,०२,००० दोन पाळ्यात चालणाऱ्या टॅक्सीसाठी	(१.३.७.३)	दुरुस्ती व देखभाल खर्च खालीलप्रमाणे स्विकारण्यात येत आहे. रु. ७०,००० एका पाळीत चालणाऱ्या टॅक्सीसाठी. रु ८०,००० दोन पाळ्यात चालणाऱ्या टॅक्सीसाठी
१३	भाड्याचे पूर्णांकांत रुपांतरण	फक्त अंतिम भाडे देताना एकदाच भाड्याचे पूर्णांकांत रुपांतरण करावे. प्रति कि.मी. मूळ भाडे पूर्णांकित करू नये. पूर्णांकांत रुपांतरण करताना ४९ पैशांपर्यंतची रक्कम दुर्लक्षित करावी व ५० ते ९९ पैशांचे रुपांतरण नजीकच्या रुपयात करावे.	(१.३.१०.१(१))	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
१४	शेअर-ए-कॅब	चालकाच्या व प्रवाशांच्या दोघांच्या दृष्टीने फायदेशीर योजना असल्याने तिचे संवर्धन करावे व जास्तीत जास्त मार्गाना मान्यता द्यावी. सध्याच्या ३३ टक्के अतिरिक्त भाड्यात बदल करण्याची गरज नाही.	[१.३.१०.१(२)] (१.४.१०)	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
१५	प्रतिक्षा कालावधी	सध्या दोन मिनिटांच्या प्रतिक्षा कालावधीसाठी २०० मीटरचा एक टप्पासाठी देय असणारे भाडे देण्यात येते. त्या दरात बदल करण्याची आवश्यकता नाही.	[१.३.१०.१(३)]	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
१६	रात्रीच्या भाड्यासाठी अतिरिक्त आकार.	सध्या रात्री १२ ते ५ या प्रवासाच्या कालावधीसाठी भाड्याच्या २५ टक्के एवढे अतिरिक्त भाडे देय आहे. ते ३० टक्के एवढे करण्यात यावे. मात्र कालावधीमध्ये बदल करण्याची आवश्यकता नाही.	[१.३.१०.१(६)]	रात्रीच्या सध्याच्या अतिरिक्त भाडेदरामध्ये (मूळ भाड्याच्या २५ टक्के) कोणताही बदल आवश्यक नाही.

क्र.	मुद्दा	शिफारस	परिच्छेद क्र.	शासन निर्णय
१७	भाडे सुधारणा केव्हा करावी	१) वर्षातून एकदा शक्यतो मे महिन्याच्या पहिल्या तारखेस करावी. २) मूळ भाड्यात ५० पैशापेक्षा कमी वाढ देय असली तरी भाडे वाढ देता येईल. ३) असाधारण परिस्थितीमुळे २० टक्क्यापेक्षा जास्त भाडे वाढ देय झाल्यास व भाडे सुधारणा करण्यास दोन महिन्यांपेक्षा जास्त कालावधी असल्यास भाडे सुधारणा मध्येच लागू करावी.	(१.३.११.१)	वर्षातून एकदा मे महिन्याच्या पहिल्या तारखेस भाडे सुधारणा करावी. तथापि, प्रति कि.मी. मूळ भाड्यात ५० पैशापेक्षा जास्त वाढ देय असल्यासच भाडे सुधारणा लागू करावी.
१८	१) नवीन वाहनाची भारीत सरासरी किंमत २) भांडवली खर्चासाठी वाहनाची भारीत सरासरी किंमत (विभिन्न वयांच्या वाहनांचा विचार करून) ३) भांडवलापोटी सूत्रांत धरावयाचे व्याज ४) घसारा (व्याज १४ टक्के गृहीत धरून)	रु. ३,४०,३२० रु. १,८३,१८० रु. २५,६४६ रु. १५,८२१ वाहनाचे आयुष्य साडेचार लाख कि.मी. किंवा १२ वर्षे तसेच साल्व्हेज मूल्य १० टक्के गृहीत धरून	(१.४.२.१) (१.४.२.२)	समितीची शिफारस मान्य करण्यात येत आहे.
१९	कर आणि सर्व समावेशक विमा	रु. १९,१२८	(१.४.३)	समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे. भविष्यात भाडे सुधारणा करताना त्यावेळी अस्तित्वात असणाऱ्या कर आणि विमा या घटकांची मुल्ये गृहीत धरण्यात यावीत.

(Signature)

क्र.	मुद्दा	शिफारस	परिच्छेद क्र.	शासन निर्णय
२०	दोन पाळ्यात चालणाऱ्या वाहनांची टक्केवारी	७० टक्के	(१.४.५.२)	समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे.
२१	सी.एन.जी.वाहन सुरु करण्यासाठी लागणारे पेट्रोल/वंगण मूल्य	सी.एन.जी.च्या किंमतीच्या ०.३ टक्के किंमतीचे पेट्रोल टॅक्सी सुरु करण्यासाठी लागते.	(१.४.५.४)	समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे.
२२	व्याज आणि घसारा कर व विमा इंधन खर्च दुरुस्ती व देखभाल खर्च राहणीमानाचा खर्च प्रति कि.मी. देय भाडे किमान भाडे -----	१०८.४ पैसे ५०.०० पैसे २५०.७ पैसे २५८.८ पैसे ६४०.०० पैसे १३०७.०९ पैसे (रु.१३.०८) रु.१९.६२ (पुर्णाकात रु.२०)	(१.४.५.३) (१.४.५.४) (१.४.५.६)	मुद्दा क्र.१ व १२ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे राहणीमानाचा खर्च व दुरुस्ती आणि देखभाल खर्च यामध्ये करण्यात आलेला बदल विचारात घेता, एमएमआरटीए क्षेत्रातील टॅक्सीसाठी प्रति कि.मी. देय भाडे (पैशात) उदाहरणादाखल खालीलप्रमाणे राहिल. व्याज आणि घसारा-----१०८.४ कर व विमा----- ५० इंधन खर्च.....२५०.७ दुरुस्ती व देखभाल खर्च..२०१.३ राहणीमानाचा खर्च.....५८६.७ प्रति कि.मी. देय भाडे...१,१९७.१ (रु.११.९७) किमान भाडे (मूळ भाड्याच्या दिडपट घेतल्यास).....रु.१७.९५ (पुर्णाकात रु.१८/-) राज्यातील इतर प्रादेशिक परिवहन प्राधिकरणांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील टॅक्सी

क्र.	मुद्दा	शिफारस	परिच्छेद क्र.	शासन निर्णय									
				मध्ये होणारा इंधनाचा वापर, मिळकतदायी कि.मी. व रिकाम्या धावेची टक्केवारी (मुद्दा क्र.२३ मध्ये दर्शविलेल्या पातळीत) विचारात घेऊन प्रति कि.मी. देय भाडे ठरवावे.									
२३	मुंबई वगळता राज्यात अन्यत्र चालणाऱ्या टॅक्सींची भाडे निश्चिती	आरटीएने स्थानिक घटकांचा विचार करून खालील बाबी निश्चित कराव्यात. <table><tr><td></td><td>महापालिका क्षेत्र</td><td>अन्य क्षेत्र</td></tr><tr><td>मिळकत दायी कि.मी.</td><td>७२ ते ७७</td><td>७० ते ७५</td></tr><tr><td>रिकामी धावेची सरासरी</td><td>१९ ते २२ टक्के</td><td>२१ ते २४ टक्के</td></tr></table>		महापालिका क्षेत्र	अन्य क्षेत्र	मिळकत दायी कि.मी.	७२ ते ७७	७० ते ७५	रिकामी धावेची सरासरी	१९ ते २२ टक्के	२१ ते २४ टक्के	(१.४.६.३)	समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे.
	महापालिका क्षेत्र	अन्य क्षेत्र											
मिळकत दायी कि.मी.	७२ ते ७७	७० ते ७५											
रिकामी धावेची सरासरी	१९ ते २२ टक्के	२१ ते २४ टक्के											
२४	भविष्यात भाडे निश्चितीसाठी सूत्र	अहवालाच्या परिच्छेद १.४.५.७ मध्ये एमएमआरटीए क्षेत्रातील टॅक्सीसाठी व परिच्छेद १.४.६.४ मध्ये राज्यातील इतर क्षेत्रातील टॅक्सीसाठी सूत्र विहित केले आहे.	(१.४.५.७)	मुद्दा क्र. १ व १२ मध्ये राहणीमानाचा खर्च आणि दुरुस्ती देखभाल खर्च यामध्ये केलेला बदल लक्षात घेऊन सदर सुत्रातील संबंधीत गुणांक / भागांक यामध्ये अनुषंगिक बदल करून भविष्यात भाडे निश्चितीसाठी समितीने शिफारस केलेले सूत्र स्विकारण्यात येत आहे.									
२५	कुल कॅबसाठी भाडे निश्चिती	काळी-पिवळी टॅक्सीसाठी देय असलेल्या भाड्याच्या २५ टक्के जादा भाडे आकारण्याची सध्याची पद्धत चालू ठेवावी.	(१.४.८.१)	समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे.									

क्र.	मुद्दा	शिफारस	परिच्छेद क्र.	शासन निर्णय																
२६	मालासाठी/सामानासाठी भाडे	६० x ४० सें.मी. आकाराचा नगासाठी रु. ६ या सध्याच्या भाड्यात बदल करण्याची आवश्यकता नाही.	(१.४.११)	समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे.																
२७	प्री-पेड टॅक्सीसाठी आकारावयाचा सेवा आकार	सेवाआकार सर्वच टॅक्सीसाठी विमानतळावरून सेवेसाठी रु. २० आणि रेल्वे स्थानक व इतर ठिकाणी येथून सेवेसाठी रु. १५ इतके प्रस्तावित आहे	(१.४.९.२)	समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे.																
२८	प्री-पेड टॅक्सीसाठी आकारावयाचे अतिरिक्त भाडे	<div>१) विमातळापासून</div> <table><tr><td>१२ कि.मी. पर्यंत</td><td>भाड्याच्या ३० टक्के</td></tr><tr><td>२५ कि.मी.पर्यंत</td><td>भाड्याच्या २५ टक्के</td></tr><tr><td>५० कि.मी.पर्यंत</td><td>भाड्याच्या २३ टक्के</td></tr><tr><td>५० कि.मी.पेक्षा जास्त</td><td>भाड्याच्या २० टक्के</td></tr></table> <div>२)रेल्वेस्थानकावरून</div> <table><tr><td>४ कि.मी. पर्यंत</td><td>भाड्याच्या ३० टक्के</td></tr><tr><td>१२ कि.मी.पर्यंत</td><td>भाड्याच्या २५ टक्के</td></tr><tr><td>२० कि.मी.पर्यंत</td><td>भाड्याच्या २३ टक्के</td></tr><tr><td>२० कि.मी.पेक्षा जास्त</td><td>भाड्याच्या २० टक्के</td></tr></table>	१२ कि.मी. पर्यंत	भाड्याच्या ३० टक्के	२५ कि.मी.पर्यंत	भाड्याच्या २५ टक्के	५० कि.मी.पर्यंत	भाड्याच्या २३ टक्के	५० कि.मी.पेक्षा जास्त	भाड्याच्या २० टक्के	४ कि.मी. पर्यंत	भाड्याच्या ३० टक्के	१२ कि.मी.पर्यंत	भाड्याच्या २५ टक्के	२० कि.मी.पर्यंत	भाड्याच्या २३ टक्के	२० कि.मी.पेक्षा जास्त	भाड्याच्या २० टक्के	(१.४.९.४)	समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे.
१२ कि.मी. पर्यंत	भाड्याच्या ३० टक्के																			
२५ कि.मी.पर्यंत	भाड्याच्या २५ टक्के																			
५० कि.मी.पर्यंत	भाड्याच्या २३ टक्के																			
५० कि.मी.पेक्षा जास्त	भाड्याच्या २० टक्के																			
४ कि.मी. पर्यंत	भाड्याच्या ३० टक्के																			
१२ कि.मी.पर्यंत	भाड्याच्या २५ टक्के																			
२० कि.मी.पर्यंत	भाड्याच्या २३ टक्के																			
२० कि.मी.पेक्षा जास्त	भाड्याच्या २० टक्के																			
२९	टॅक्सीसाठी परवाने	लागू नाही.	निरंक	रद्द झालेल्या टॅक्सी परवान्यांचे फेरवाटप करण्याच्या प्रस्तावाबाबत स्वतंत्रपणे निर्णय घेण्यात येईल.																
३०	टॅक्सी स्टँडची संख्या वाढविणे	टॅक्सी स्टँडची संख्या वाढविण्याबाबत मोटार वाहन विभाग, वाहतूक पोलीस व नगरपालिका यांनी सक्रीय सहभाग घेऊन एकमताने कार्यवाही करणे अपेक्षित आहे.	(१.५.२.१)	समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे. सर्व प्रादेशिक परिवहन प्राधिकरणांनी याबाबत त्वरीत उचित कार्यवाही करावी.																

क्र.	मुद्दा	शिफारस	परिच्छेद क्र.	शासन निर्णय
३१	टॅक्सीवर जाहीरातीची परवानगी	टॅक्सीवर जाहीरातीची परवानगी देण्याची संघटनांची मागणी विचारात घेण्याच्या लायकीची असून आवश्यक ती बंधने घालण्याच्या अधीन राहून ती स्विकारण्यात यावी.	(१.५.३.१)	याबाबत राज्य परिवहन प्राधिकरण स्वतंत्रपणे निर्णय घेईल.
३२	एकाच क्षेत्रामध्ये निरनिराळ्या इंधनावरील टॅक्सीसाठी भाडेनिश्चिती	समितीच्या अहवालातील परिच्छेद क्र.१.३.९.२ मध्ये टॅक्सीसाठी याबाबत शिफारस करण्यात आली आहे.	(१.३.९.२)	समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे.
३३	मुंबई, ठाणे शहर व नवी मुंबई वगळता राज्यात इतरत्र चालणाऱ्या सर्व प्रकारच्या टॅक्सीसाठी भाडेदर ठरविण्यास समर्पक मूल्ये	समितीच्या अहवालातील परिच्छेद क्र.१.४.६.३ मध्ये टॅक्सीसाठी याबाबत शिफारस करण्यात आली आहे.	(१.४.६.३)	मुद्दा क्र.१ व मुद्दा क्र.१२ मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे राहणीमानाचा खर्च व दुरुस्ती देखभालीच्या खर्चातील बदलासह समितीची शिफारस स्विकारण्यात येत आहे.

-०००-

